

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı
Halkla İlişkiler Başkanı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Vedat IŞIKHAN tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim..

07.07.2023

Mehmet Emin Ekmen
Mersin Milletvekili

Pandemi ve Ukrayna'nın işgali sonrası tarımsal üretimin artan önemi izahtan varestedir. Tarımsal üretimin mevsimlik oluşu, üretim ve toplama dönemlerinde yoğun işgücüne gereksinim duyulması mevsimlik işçi istihdamını gerektirmektedir. Tarım işçilerinin büyük bir çoğunluğunu oluşturan, mevsimlik tarım işçilerinin insani koşullarda çalışabilmesi aynı zamanda üretim- hasıla zincirinin en önemli ihtiyacının karşılanmasını sağlayacaktır.

Mevsimlik tarım işçileri, tarım sektörümüzün önemli bir parçası olup, onların çalışma koşulları ve haklarına dair politikalar geniş bir toplum kesimini doğrudan etkilemektedir. Mevsimlik tarım işçilerinin çok önemli bir kısmı gezicidir. Evlerinden uzak şehirlerde ve şehir şehir dolaşarak bu işi icra etmektedir. Bu da transfer, çalışma ve yaşam koşullarına dair bir çok zorluğu beraberinde getirmektedir.

Mevsimlik tarım işçilerinin çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesine ilişkin 2010 yılında çıkartılan Başbakanlık genelgesi 2017 yılında güncellenmiştir. Bu genelgenin hakkıyla uygulanması bir çok sorunun çözülmesi anlamına gelecektir. Ancak uygulamada bir çok sorun hala devam etmektedir.

Önemli bir husus ta cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtikten sonra bu genelgenin uygulanmasına dair hangi çalışmaların yapıldığı geniş çaplı bir tarama yapılmasına rağmen tespit edilememiştir.

Bu hususlarda aşağıda yer alan sorulara cevap aramak en önemli sorumluluğumuzdur.

1. 2017/6 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile oluşturulan "Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri İzleme Kurulu", Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi sonrasında hangi statüye kavuşmuştur? 2017 yılından itibaren genelge mucibince atılan adımlar ve gerçekleştirilen faaliyetler nelerdir?

2. Başbakanlık 2017/6 sayılı genelgede;

"Valiliklerce, mevsimlik tarım işçilerinin yoğun olarak çalıştığı yerlerde geçici yaşam alanları oluşturulmasına hükmedilmiştir.

Genelgede;

- Sel ve su baskını gibi doğa olaylarından olumsuz etkilenmeyecek,
- Yol ve altyapı hizmetlerinin sunumunun kolaylıkla sağlanabileceği,
- Sağlık şartlarına uygun,
- Tehlikeli ve girilmesi yasak yerlere yeterli mesafede,

- İşçilerin asgari ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikleri haiz
 - İşçi sayısına uygun büyüklükte
 - Eğitim ve sosyal faaliyetleri ile işçilerin temel ihtiyaçlarını giderebilecekleri ortak kullanım alanları olan,
 - İklim şartlarına uyumlu
 - Emniyetli, ekonomik, estetik ve fonksiyonel
 - Prefabrike, betonarme ya da çelik iskeletli, yeterli büyüklükte olan
 - Elektrik, su ve kanalizasyon alt ve üst yapısı bulunan,
- Geçici yaşam alanları oluşturulması sağlanacaktır.” denilmektedir.

Bu yaşam alanlarına ait su ve elektrik hizmeti verilmesine ilişkin abonelik ve kullanım bedelleri yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları ile il özel idareleri bütçelerine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca aktarılan ödeneklerden karşılanacağı, Geçici yerleşim alanlarının belirli aralıklarla her türlü haşerelere karşı ilaçlanması ile atıkların uzaklaştırılması, temiz içme ve kullanma suyu sağlanması hizmetleri; belediye sınırları içinde veya mücavir alanlarda ilgili belediyelerce, belediye sınırları dışında ise il özel idarelerince yerine getirileceği de genelge de ifade edilmektedir.

Genelgede şartları detaylı olarak anlatılan bu tür geçici yaşam alanları şu ana kadar kaç ilde oluşturulmuştur? Eğer oluşturulmuşsa, bu alanların sayısı ve kapasitesi nedir?

3. Genelgede bahsedildiği gibi, İl halk sağlığı müdürlüklerince mevsimlik tarım işçilerinin ve ailelerinin kanser taramaları ile bulaşıcı ve salgın hastalıklara karşı düzenli sağlık taramaları, aşılamaları, gebe, bebek ve çocukların izlemleri yaptırılmış mıdır? Bu hizmetlerin ve hizmetlere erişimin kolaylaştırılması amacıyla mobil sağlık ekipleri oluşturulmuş mudur? Eğer oluşturulmuşsa, bu ekiplerin bugüne dek yaptığı sağlık taramaları, aşılamalar ve diğer hizmetler nelerdir?

4. Sağlık hizmeti sunulan mevsimlik tarım işçilerinin kişi bazında sunulan sağlık hizmetinin türü (teşhis, tanı, tedavi vb. kişisel veri içermeyecek şekilde), bu hizmetin verildiği sağlık birimi/yer bilgisi ile birlikte Mevsimlik Tarım İşçileri Bilgi Sistemi'ne (e-METİP) aktarılmış mıdır? Bu bilgilerin e-METİP'e sürekli ve eksiksiz şekilde aktarılması için teknik altyapı kurulmuş mudur?

5. Aile ve sosyal politikalar il müdürlüklerince kadın, çocuk, engelli ve yaşlılar için sunulan hizmetlerden faydalanmaları sağlanmış mıdır? Ayrıca, okul çağına gelmemiş çocuklar için çocuk gelişim uzmanlarınca eğitim ve bakım hizmetleri sunulmuş mudur? Sunulmuş ise buna dair istatistikler il bazlı ve ülke genelinde tutulmuş mudur?

6. Mevsimlik tarım işçilerinin eğitim yaşındaki çocukları ve özel eğitim ihtiyacı olan çocukları için Milli Eğitim Bakanlığınca yayımlanan 2016/5 sayılı genelge hükümleri ne ölçüde uygulanmıştır? Bu genelge gereği ihtiyaç halinde gezici okulların açılabilmesi, ortaokul çağındaki çocukların yatılı bölge okullarına yerleştirilebileceği, bu imkânın olmadığı yerlerde çocukların taşınmalı eğitim sisteminden faydalanacakları veya eğitim görecektir çocukların yoğun olduğu yerlerde öğretmen görevlendirmesi ile prefabrike sınıfların açılması gibi bir takım tedbirlerden bahsedilmektedir.

Bu genelge hükümleri gereği bahsedilen tedbirler hangi bölgemizde ne ölçüde alınmıştır? Nerede kaç adet mobil okul açılmıştır? Hangi bölgede kaç öğrenci yatılı bölge okullarına kayıt edilmiştir veya taşınmalı eğitim sisteminden faydalanmıştır? Kaç çocuğumuz eğitim haklarından geri kalmıştır?

7. Mevsimlik tarım işçilerinin ve ailelerinin inanç ve ibadet ihtiyaçlarının karşılanması için ne tür tedbirler alınmıştır?

8. İşçilerin göç döneminde yolculuklarının güvenli ve sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için hangi önlemler alınmıştır? Göç alan ve veren yerler arasında trafik denetimleri artırılmış mıdır? Araç ve yol güvenliği konusunda ne tür tedbirler alınmıştır?

9. Mevsimlik tarım işçilerinin ve ailelerinin bilgileri e-METİP'e aktarılmış mıdır? Bu bilgilerin e-METİP'e sürekli ve eksiksiz şekilde aktarılmasına imkan sağlayan teknik altyapı çalışmaları tamamlanmış mıdır?

10. Mevsimlik tarım işçilerinin daimi ikamet ettikleri illere geri döndüklerinde eğitim ihtiyacı olanlar tespit edilerek eğitim ihtiyaçları karşılanması, yetişkinlere okuma-yazma ve/veya meslek edindirme kursları ile sosyal-kültürel faaliyetler düzenlenmesi konusunda ne tür faaliyetler yapılmıştır?

11. Çocuk işçiliğinin ve çocuk emeğinin istismarını önleme konusunda ne tür çalışmalar yürütülmüştür? Çocukların çalışma yaşamına katılımını engellemeye yönelik hangi politikalar hayata geçirilmiştir? Ayrıca, işçi ailelerinin ekonomik koşullarını iyileştirmek ve çocuk ücretine ihtiyaç duymalarını önlemek için hangi önlemler alınmıştır?

12. Göç veren illerde işçiler ve tarım araçlarına, göç alan illerde ise işverenlere ve yöre halkına yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmakta mıdır? Medyada sıklıkla yer alan olayların yaşanmaması için hangi tedbirler alınmıştır. İl bazlı istatistikler mevcut mudur?

13. Bu faaliyetler için ihtiyaç duyulan mali kaynak nereden ne şekilde sağlanmıştır? Bu kaynağın ilgili kurumlara aktarılması konusunda hazırlanmış bir yöntem belirlenmiş midir?

14. Her yıl en geç Şubat ayında valiliklerce hazırlanarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına gönderilmesi gereken Mevsimlik Tarım İşçileri Eylem Planları hangi valiliklerimizce hazırlanmıştır? Bu yıl için bu bildirimi yapan iller hangileridir?

15. Eylem Planı'nın hazırlanması, uygulanması ve izlenmesi valiliklerce ne şekilde sağlanacaktır? Bunun için hazırlanmış bir ofis valiliklerde mevcut mudur? Hazırlanmış izleme ve değerlendirme raporları var mıdır?

16. İl bazında mevsimlik tarım işçilerine ilişkin yaş, cinsiyet, eğitim vb istatistik veriler toplanmakta mıdır?

17. Mevsimlik tarım işçileri ile ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanması, yürütülmesi gereken faaliyetlerin izlenmesi, uygulama sırasında doğabilecek sorunlara çözüm üretilmesi için merkezi ve yerel düzeyde nasıl bir yöntem uygulanmaktadır? Bu kapsamda merkezi ve yerel düzeyde hazırlanmış izleme ve değerlendirme raporları mevcut mudur?

18. Valilikler, üniversite ve sivil toplum kuruluşlarına mevsimlik tarım işçilerinin çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik projelerine maddi destek sağlamakta mıdır? Bugüne kadar hangi üniversite ve sivil toplum kuruluşunun hangi projesine ne miktarda maddi destek sağlanmıştır?

19. Destek sağlanan projelerde mali desteğin uygun ve yerinde kullanımının denetimi nasıl yapılmaktadır/yapılacaktır?

20. 2017-2023 yılları arası eylem planı ve performans göstergeleri ile uygulanmışsa maddi destek sağlanan proje sonuçları nedir?

21- Çocuk İşçiliği İle Mücadele Ulusal Programı (2017-2023) Eylem Planının aşağıdaki maddelerinde bugüne kadar hangi adımlar atılmıştır?

Tedbir 1.1.1; Türkiye'de çocuk işçiliği ile mücadele konusundaki mevzuatın incelenerek uygulamada yaşanan eksikliklerin tespit edilmesi ve yeni mevzuatın hazırlanması,
Tedbir 1.1.6; numaralı tedbire göre 2017/6 sayılı Mevsimlik Tarım İşçileri konulu Başbakanlık Genelgesinin revize edilmesi,
Tedbir 1.1.7; göre Milli Eğitim Bakanlığınca yayımlanan 2016/5 sayılı genelgenin revize edilmesi,
Tedbir 1.2.2; Kolluk kuvvetlerinin mevsimlik tarımda çocuk işçiliğini denetlemesine yönelik düzenleme yapılması,

Tedbir 3.1.2; Tarım ve Orman Bakanlığı, TZOB çalışanları ile MEB takip birimlerine ÇSGB ve üniversiteler tarafından mevsimlik tarımda çocuk işçiliği ile ilgili eğitimcilerin eğitimi verilmesi; tarım teşkilatı ve ziraat odaları il/ilçe başkanlıkları aracılığıyla bu eğitimin kayıtlı çiftçilere ve ilgili diğer aktörlere verilmesi yoluyla farkındalığın artırılması,

Tedbir (4.2.1; Bugüne kadar yürütülen projelerden elde edilen deneyimlerin ve çıkarılan derslerin ilgili kurum/kuruluşlarca öğrenilmesi amacıyla "kullanıcı dostu rehberler" hazırlanması, gibi bir dizi tedbirlerin 2022 yılına kadar tamamlanması gerekiyordu.

Bu tedbirlerden hangileri ne ölçüde tamamlanmıştır? Tamamlanamayanların gerçekleşmememe nedenleri nelerdir? 2023 yılında tamamlanması gereken tedbir ve eylemlerin gerçekleşme oranları nedir?

Tel : 0312 420 59 50 - 51

e-posta : MehmetEmin.Ekmen@tbmm.gov.tr

Adres : TBMM YHİB Kat : 3 Oda : E308